

Achterhoek Raad

Informatieve memo 'Stand van zaken Noordelijke aftakking Betuweroute'

Aan : Achterhoek Raad
Van : Achterhoek Board
Datum : 18 mei 2026
Agendapunt : 1, bijlage 1.1

Introductie

In de Achterhoek Raad van 15 december 2025 hebben wij u - via een informatief memo - op de hoogte gebracht van de stand van zaken rondom de Goederenrouting Noordoost Europa (GNOE). U bent toen geïnformeerd over het lopende onderzoek naar de nut- en noodzaak van de GNOE en op welke wijze dit onderzoek vorm heeft gekregen na de aanbesteding. Met dit memo brengen wij u wederom op de hoogte van de laatste stand van zaken rondom dit onderzoek en overige processen die daar mogelijk invloed op hebben.

Achtergrondinformatie nut- en noodzaakonderzoek GNOE

Het doel van het onderzoek naar nut en noodzaak voor het Rijk is om objectieve en relevante beslisinformatie te verkrijgen over bestaande en toekomstige opgaven, knelpunten en de invloed daarvan op de doelen en ambities van de GNOE. Ofwel beslisinformatie die inzicht geeft in nut en noodzaak van een (andere) keuze voor een robuuste en toekomst-vaste goederenrouting naar Noordoost-Europa op lange termijn, en maatregelen voor het beperken van overlast op de korte termijn. Het beoogde resultaat is om aan de hand van het onderzoek te constateren of er nut en noodzaak is voor een eventuele andere keuze voor de routing van het spoorgoederenvervoer. Met als beoogd besluit, indien nut en noodzaak worden aangetoond, een volgende stap te zetten met een vervolgonderzoek.

Als regio Achterhoek hebben we erop ingezet dat er niet meer over specifieke tracés wordt gesproken voordat nut- en noodzaak voor een toekomstbestendige (her)routing is aangetoond. Hierbij geven we continu aan toekomstplannen goed met de Duitsers af te stemmen, het goederenvervoer door Nederland als een integraal systeem te beschouwen en zodoende niet enkel focus te hebben voor spoorgoederenvervoer maar ook alternatieve vormen van goederenvervoer, zoals: binnenvaart, buisleidingen, wegtransport en zeevervoer. Om dit proces te bewaken sluiten we als regio ambtelijk en bestuurlijk bij alle overleggen inzake de GNOE aan. Ook vindt voorafgaand een Ambtelijk Overleg (AO), Directeuren Overleg (DO) of Bestuurlijk Overleg (BO) een voorbereidend overleg met de overige regio's uit Landsdeel Oost plaats, om elkaar op de hoogte te houden en indien nodig en mogelijk gezamenlijk op te trekken. Het BO, waar ook wij als regio aan deelnemen, geeft uiteindelijk een advies over het eindrapport en de richtingen. De staatssecretaris neemt een definitief besluit.

Terugblik

Begin dit jaar kregen we een update van het ambtelijk kernteam GNOE, waarin de provincies Gelderland en Overijssel namens de regio's uit Oost, inhoudelijke sturing op het onderzoek geven. Zij gaven aan dat door de lange aanloop naar de aanbesteding (van medio 2024 – februari 2025) onvoldoende rekening is gehouden met de impact van de publicatie van de WLO3¹ in de onderzoeksopzet.

Door de timing van deze nieuwe gegevens voor het nut- en noodzaakonderzoek, zien zij zich genoodzaakt de planning aan te passen en daarmee vertraging van de resultaten en uitstel van het definitieve Rapport en bestuurlijk overleg. De wijzigingen die moeten worden gemaakt betreffen het actueel en onderling consistent houden van de reeds gebruikte modellen en scenario's en betekenen geen verandering in de aanpak van het nut- en noodzaakonderzoek. De keuze binnen de nieuwe WLO-modellen voor een laag of een hoog lange termijn economisch groeiscenario is echter wel zeer relevant voor de uitkomsten het lopende nut- en noodzaakonderzoek. De nieuwe verwachte opleverdatum van het nut- en noodzaakonderzoek wordt daarmee verschoven naar november 2026.

Heden

Op dit moment participeren we in de ambtelijke, directeur- en bestuurlijke overleggen van dit nut en noodzaakonderzoek. Hier reageren we op de tussentijdse resultaten en bewaken we de afspraken uit het Plan van Aanpak voor dit nut- en noodzaak onderzoek GNOE.

Wat ons de afgelopen periode met name opvalt is dat de samenwerking en betrokkenheid van de Duitsers in dit onderzoek onvoldoende lijkt te zijn. We hebben meermaals gevraagd hoe de samenwerking in dit onderzoek eruit ziet en op welke wijze en niveaus de afstemming plaatsvindt. Ook blijven we ambtelijk en bestuurlijk erop aansturen dat goede samenwerking en afstemming van cruciaal belang is voor realistische resultaten van het onderzoek. Tot dusver hebben we hier nog geen concrete en bevredigende antwoorden op mogen ontvangen. Uitstel van de oplevertermijn richting eind van het jaar geeft wat meer tijd om alsnog inhoudelijke gesprekken met de Duitse partners te voeren. Indien deze samenwerking en afstemming met de Duitsers na oplevering van het eindrapport onvoldoende blijkt te zijn, wat een directe invloed zal hebben op de resultaten van het onderzoek, dan heeft dit serieuze gevolgen voor het advies dat wij als regio over dit rapport zullen afgeven en de waarde en betrouwbaarheid die aan het rapport mag worden toegekend.

De belangen van omliggende regio's lopen deels uiteen, maar in onze optiek is er ook een gedeeld belang om met elkaar in te zetten op het zo veel mogelijk benutten van de transportcapaciteit die beschikbaar komt na oplevering van het Derde spoor vanuit Zevenaar en Emmerich richting het Ruhrgebied. Naast het reguliere overleg, dat binnen het Landsdeel Oost plaatsvindt, zijn we hierover in gesprek met de omliggende regio's.

Vooruitblik

De komende periode tot de oplevering van het eindrapport in november 2026, zullen nog diverse ambtelijke-, directeur- en bestuurlijke overleggen plaatsvinden, waar we tussentijdse resultaten en conceptversie van de rapportages bespreken. Onze inzet zal hier hetzelfde blijven. De afspraken uit het Plan van Aanpak bewaken, aansturen op een goede samenwerking en afstemming met de Duitsers, het alternatieve goederenvervoer volwaardig onderzoeken en waken dat er te snel tot concrete conclusies (en eventueel ook tracés) wordt gekeken.

Uiteraard blijven we u als Achterhoek Raad informeren zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn.

¹ De derde Toekomstverkenning WLO (voluit: Welvaart en Leefomgeving) is gepubliceerd op 3 juli 2025 en omvat vier scenario's voor Nederland in 2040, 2050 en 2060 welke dienen als onderleggers voor de cijfermatige voorbereiding, onderbouwing en toetsing van nieuw beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving.